

رئیس پژوهشگاه مطالعات فرهنگی، اجتماعی و تمدنی وزارت علوم در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

ایستادگی ملی بدون کار علمی ناتمام می‌ماند

فرهنگیختگان

دانشگاه

«فرهیختگان» برخی از مهم‌ترین تفاهم‌نامه‌های واحدهای دانشگاهی در ۵ ماه نخست ۱۴۰۴ را بررسی کرد

دانشگاه آزاد

شریک واقعی صنعت در حل مسئله

ادامه از صفحه یک

ماشه و سناریوهای پیش‌رو

رفتار چین در قبال ایران در دوره اول تحریم‌ها تحت تأثیر اثر مشترک تحریم‌های سازمان ملل و آمریکایو؛ لذا اتفکیک اینکه هر اقدامی در واکنش به کدام تحریم بوده‌است دشوار می‌باشد. با این‌حال، نمی‌توان به‌صورت قطعی پیش‌بینی کرد که واکنش چین در صورت بازگشت قطعه‌نامه‌ها چه خواهد بود. آنچه مسلم است اینکه چین به‌طور صریح از عدم اجرای تحریم‌های شورای امنیت دفاع نخواهد کرد، اما احتمال دارد اجرای آن‌ها را به‌صورت محدود و تفسیرپذیر بپذیری کند. لذا، کاهش تدریجی سطح روابط تجاری (نه قطع کامل) محتمل است.

واکنش احتمالی اروپا

پس از تصویب قطعه‌نامه ۱۹۲۹ علیه برنامه هسته‌ای ایران، اتحادیه اروپا اقدام به وضع مجموعه‌ای از تحریم‌های اقتصادی و مالی همه‌جانبه نمود. مطابق با این تحریم‌ها در بخش بازرگانی و انرژی صادرات تجهیزات نظامی، فناوری‌های حساس و کالاهای دومنظوره به ایران ممنوع شد و واردات نفت، گاز و پتروشیمی از ایران متوقف گردید؛ همچنین سرمایه‌گذاری در پروژه‌های انرژی ایران، تجارت فلزات قیمتی و حتی صدور اسکناس ریال برای بانک مرکزی ایران ممنوع شد. در حوزه مالی و بانکی، دارایی‌های بانک مرکزی و دهه‌ها بانک ایرانی مسدود و خدمات مالی، بانکی و بیمه‌ای با آن‌ها ممنوع گردید. در بخش حمل‌ونقل، پروازهای باری ایرانی و تعمیرات هواپیماها و خدمات کنشیرانی ایران هدف تحریم قرار گرفت. همچنین فهرستی از اشخاص و نهادهای مرتبط با برنامه هسته‌ای و موشکی ایران، ازجمله برخی اعضای سپاه و شرکت‌های وابسته، تحت تحریم مسافرتی و مالی قرار گرفتند. افزون بر این، اتحادیه اروپا از سال ۲۰۱۱ تحریم‌های جداگانه‌ای را به دلیل نقض حقوق بشر علیه مقامات قضایی، امنیتی و زندان‌های ایران اعمال کرد که تاکنون نیز پابرجا مانده‌اند.

پس از برجام و تصویب قطعه‌نامه ۲۳۳۱ شورای اتحادیه اروپا در تاریخ ۱۶ ژانویه ۲۰۱۶ اعلام کرد «تمامی تحریم‌های اقتصادی و مالی مرتبط با حوزه هسته‌ای علیه ایران لغو شده‌است»، با این‌وجود اتحادیه اروپا برخی تحریم‌ها را مستقل از برنامه هسته‌ای دانست و به‌قوت خود باقی گذاشت. به‌طور مشخص تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی لغو نشدند. تحریم واردات و صادرات تسلیحات و فناوری موشکی به ایران ادامه یافت. با توجه به این سابقه محتمل است که اقدامات تحریمی اروپا پس از بازگشت قطعه‌نامه‌ها مجدداً تشدید شود و بخشی از تجارت ایران را دچار آسیب کند.

تبعات امنیتی و نظامی بازگشت قطعه‌نامه‌ها

از نظر حقوقی، چون قطعه‌نامه ۱۹۲۹ صرفاً به‌ماده ۴۱ فصل ۷ استاندارد، اجازه‌توسل به‌زور نظامی را نمی‌دهد این موضوع در قطعه‌نامه ۱۹۲۹ تصریح هم‌شده‌است.^[۲۰] باوجود این، صدور هرگونه قطعه‌نامه جدید علیه ایران ذیل ماده ۴۲ مستلزم اعلام‌وتوری آن توسط روسیه‌وچین است. چنین به‌انداز به‌تنهایی از حق‌وتواستفاده‌کرده و معمولاً همراه‌روسیه اقدام می‌کند؛ اما روسیه در پرونده‌هایی نظیر سوریه و اوکراین چندین بار به‌تنهایی از وتو استفاده کرده‌است. در اوت ۲۰۲۰ نیز چین و روسیه قطعه‌نامه آمریکابرای تعدیل تحریم‌تسلیحاتی ایران راوتوکردند. درنتیجه، امکان حمایت دیپلماتیک از سوی این کشورها در صورت روابط نزدیک‌تر و تعریف منافع مشترک وجود دارد.

با وجود اینکه بازگشت خودکار قطعه‌نامه‌ها، مشروعیت حمله نظامی را به همراه ندارد، اما تجربه حمله امریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ –که با استناد به قطعه‌نامه‌ای بدون مجوز صریح استفاده از زور (قطعه‌نامه ۱۴۴۱) صورت گرفت– نشان می‌دهد که کشور‌های توانمند از فضای تحریمی شورای امنیت برای مشروع‌سازی سیاسی اقدامات نظامی بهره‌برند، هرچند که فاقد مشروعیت حقوقی باشند. در نهایت، فعال‌سازی مکانیسم ماشه علاوه بر تبعات اقتصادی و تجاری، ظرفیت ایجاد اجماع جهانی علیه ایران را نیز دارد. اعلام احتمال خروج ایران از NPT در واکنش به این اقدام، می‌تواند تنش‌های منطقه‌ای و جهانی را تشدید کرده و احتمال درگیری نظامی را افزایش دهد.

با این‌وجود مطابق گزارش اخیر والاستریت‌ژورنال، اتحادیه اروپا به ایران پیشنهاد کرده‌است مهلت مکانیسم ماشه را تمدید کند، مشروط بر آنکه ایران همکاری با آژانس را از سر بگیرد، مذاکرات هسته‌ای

را مجدداً شروع کند و محدودیت‌هایی بر ذخایر اورانیوم غنی‌شده اعمال شود. باید دید واکنش طرف ایرانی به این موضوع چه خواهد بود.

پی‌نوشت:

A. چنانچه ایران معتقد باشد که هر یک یا کلیه اعضای گروه ۵+۱ تعهدات خود را طبق برجام رعایت‌نموده‌اند، ایران می‌تواند موضوع را به منظور حل و فصل به کمیسیون مشترک ارجاع‌نماید؛ به همین ترتیب، چنانچه هر یک از اعضای گروه ۵+۱ معتقد باشد که ایران تعهدات خود را طبق برجام رعایت نکرده‌است، هر یک از دولت‌های گروه ۵+۱ می‌تواند اقدام مشابه به عمل آورد. کمیسیون مشترک ۱۵ روز زمان خواهد داشت تا موضوع را فیصله دهد، مگر اینکه این زمان با اجماع تمدید شود. متعاقب بررسی کمیسیون مشترک، چنانچه هر عضو معتقد باشد که موضوع پایبندی فیصله نیافته‌است، می‌تواند موضوع را به وزیران امور خارجه ارجاع دهد. وزیران ۱۵ روز فرصت خواهند داشت تا موضوع را فیصله دهند، مگر اینکه این زمان با اجماع تمدید شود. پس از بررسی کمیسیون مشترک، به موازات (یا به جای) بررسی در سطح وزیران، عضو شاکی یا عضوی که اجرای تکالیفش زیر سؤال بوده‌است می‌تواند درخواست نماید که موضوع توسط یک هیئت مشورتی که متشکل از سه عضو خواهد بود (یکی از سوی هر یک از طرف‌های درگیر در اختلاف و طرف سوم مستقل) بررسی شود. هیئت مشورتی می‌بایست نظریه غیرالزام‌آوری را در خصوص موضوع پایبندی طرف ۱۵ روز ارائه نماید. چنانچه، متعاقب این فرایند ۳۰ روزه موضوع فیصله نیابد، کمیسیون مشترک در کمتر از ۵ روز نظریه هیئت مشورتی را با هدف فیصله موضوع بررسی خواهد کرد. چنانچه موضوع کماکان به مورد مور ذریابت طرف شاکی فیصله نیافته باشد و چنانچه طرف شاکی معتقد باشد که موضوع، مصداق «عدم پایبندی اساسی» می‌باشد، آنگاه آن طرف می‌تواند موضوع فیصله‌نیافته را به عنوان مبنای توقف کلی و یا جزئی اجرای تعهداتش وفق برجام قلمداد کرده و یا به شورای امنیت سازمان ملل متحد ابلاغ نماید که معتقد است موضوع مصداق «عدم پایبندی اساسی» بشمار می‌آید.

B. متعاقب دریافت ابلاغ طرف شاکی، به نحو مشروح در فوق، به همراه توضیحی از تلاش‌های توأم با حسن نیت آن طرف برای طی فرایند حل و فصل اختلاف پیش‌بینی‌شده در برجام، شورای امنیت سازمان ملل متحد می‌بایست منطق‌بار و یه‌های خود در خصوص قطعه‌نامه‌ای برای تداوم لغو تحریم‌ها را تأیید بکری نماید. چنانچه قطعه‌نامه فوق‌الذکر ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ به تصویب نرسد، آنگاه مفاد قطعه‌نامه‌های سابق شورای امنیت سازمان ملل متحد مجدداً اعمال خواهند شد. مگر اینکه شورای امنیت سازمان ملل متحد به نحو دیگری تصمیم‌گیری نماید. در چنین صورتی، این مفاد در خصوص قراردادهایی که بین هر طرف و ایران یا افراد و نهادهای ایرانی قبل از تاریخ اعمال آن‌ها امضا

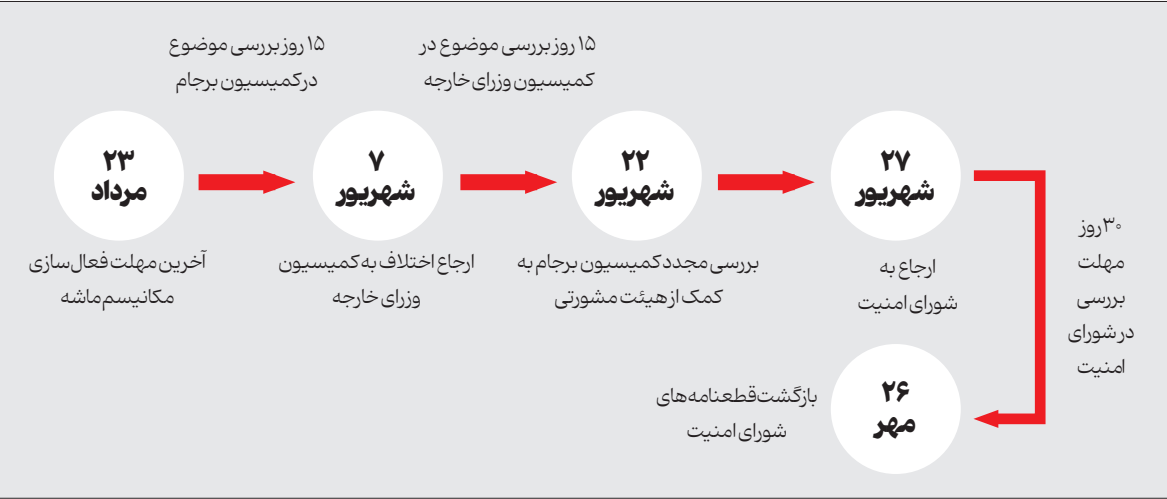
شده باشد، دارای اثر عطف به ماسبق نیست. مشروط به اینکه فعالیت‌های صورت گرفته وفق اجرای این قراردادها منطبق با این برجام و قطعه‌نامه‌های قبلی و فعلی شورای امنیت باشد. شورای امنیت سازمان ملل متحد، با ابراز نیت خود برای جلوگیری از اجرای دوباره مفاد در صورتی که موضوعی که منجر به ابلاغ شده در مدت مقرر حل و فصل گردیده باشد، دیدگاه‌های طرف‌های اختلاف و هرگونه نظریه صادره توسط هیئت مشورتی را ملحوظ خواهد داشت. ایران بیان داشته‌است که چنانچه تحریم‌ها جز تأییداً مجدداً اعمال شوند، ایران امر را به منزله زمینه‌ای برای توقف کلی یا جزئی تعهدات خود وفق این برجام قلمداد خواهد نمود.

C. در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد، تصمیم می‌گیرد که ظرف ۳۰ روز از دریافت اعلامیه یکی از دولت‌های طرف برجام در مورد مسئله‌ای که آن دولت طرف برجام اعتقاد دارد مصداق عدم پایبندی اساسی در مورد تعهدات برجام برحق است، شورا باید در مورد پیش‌نویس یک قطعه‌نامه برای ادامه اجرای لغوهای مذکور در بند ۷ (الف) این قطعه‌نامه رأی‌گیری نماید، مضافاً تصمیم می‌گیرد که چنانچه، ظرف ۱۰ روز از اعلامیه فوق‌الذکر، هیچ طرفی از شورای امنیت چنین پیش‌نویس قطعه‌نامه‌ای را برای رأی‌گیری ارائه نکرد، این رئیس شورای امنیت است که بایستی چنین پیش‌نویس قطع‌نامه‌ای را ارائه کرده و آن را ظرف ۳۰ روز از زمان اعلامیه فوق‌الذکر به رأی بگذارد و شورا قصد خود برای در نظر گرفتن دیدگاه‌های دولت‌های درگیر در موضوع و نظر هر هیئت مشورتی ایجادشده در برجام در خصوص موضوع را ابراز می‌دارد.

D. در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد، تصمیم می‌گیرد که اگر شورای امنیت یک قطعه‌نامه وفق بند ۱۱ برای ادامه اجرای لغوهای بند ۷ (الف) تصویب نکرد، آنگاه با اثر بخشی از زمان نیمه‌شب به وقت گرینویچ پس از امی این روز متعاقب دریافت اعلامیه مورد اشاره در بند ۱۱ به شورای امنیت، تمام مفاد قطعه‌نامه‌های ۱۶۹۶ (۲۰۰۶)، ۱۷۳۷ (۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (۲۰۰۷)، ۱۸۰۳ (۲۰۰۸)، ۱۸۳۵ (۲۰۰۸) و ۱۹۲۹ (۲۰۱۰) که بر اساس بند ۷ (الف) لغو شده بوده‌اند، باید به همان نحوی که پیش از تصویب این قطعه‌نامه اعمال می‌شدند، اعمال شوند و تدابیر مندرج در بندهای ۸، ۷ و ۱۶ تا ۲۰ این قطعه‌نامه باید لغو شوند، مگر آنکه شورای امنیت به گونه دیگری تصمیم بگیرد.

E. شورای امنیت می‌تواند تصمیم بگیرد که برای اجرای تصمیمات آن شورا مبادرت به چه اقداماتی که متضمن به کارگیری نیروی مسلح نباشد لازم است و می‌تواند از اعضای ملل متحد بخواهد که به این قبیل اقدامات مبادرت ورزند؛ این اقدامات ممکن است شامل متوقف‌ساختن مأمیا قسمتی از روابط اقتصادی و ارتباطات اقاهن، دریایی، هوایی، پستی، تلگرافی، رادیویی و سایر وسایل ارتباطی و قطع روابط سیاسی باشد.

F. با تأکید بر اینکه هیچ چیز در این قطعه‌نامه کشور‌ها را مجبور به اتخاذ اقدامات یا اعمال خارج از عرف این قطعه‌نامه نمی‌کند، از جمله این اقدامات استفاده از زور یا تهدید با زور است.

فقط چهار درصد ۷٫۵ همت اعتبار مالیاتی مصوب ۱۴۰۳ به دانشگاه‌ها رسیده است دانشجویان دکتری جریان را تغییر می‌دهند؟

مسئله محوری

بارساله‌های

۵۰۰ میلیون تومانی

چه خبر از دانشگاه

میدان دانشگاه «شهید طهرانچی» نام گرفت

اعضای شورای اسلامی شهر تهران در نشست رسمی خود، با تغییر نام «میدان دانشگاه آزاد اسلامی» به نام «دانشمند شهید هسته‌ای محمد مهدی طهرانچی» موافقت کردند. این اقدام در راستای تجلیل از خدمات علمی و دستاوردهای رئیس فقید دانشگاه آزاد اسلامی و به عنوان بخشی از طرح بزرگ تغییر نام معابر پایتخت به نام شهدا و دانشمندان کشور صورت گرفت. در جلسه اخیر شورای اسلامی شهر تهران، کمیسیون نام‌گذاری شورا در چندین پیشنهاد برای تغییر نام معابر و اماکن عمومی پایتخت را جهت تصویب نهایی به صحن شورا ارائه داد.

ترکس معدنی‌پور، رئیس کمیسیون نام‌گذاری، با قرائت صورت جلسه این کمیسیون، پیشنهادهای متعددی را مطرح کرد که از مهم‌ترین آن‌ها، تغییر نام «میدان دانشگاه آزاد اسلامی» به نام «دانشمند شهید هسته‌ای محمد مهدی طهرانچی» بود.

در این جلسه همچنین تغییر نام معابر دیگری نیز به تصویب رسید که از آن جمله می‌توان به تغییر نام بخشی از بزرگراه آزادگان به نام «سردار شهید حسین سلامی»، بلوار علوم و فنون به نام «سردار شهید امیرعلی حاجی‌زاده» و خیابان جانبازان انقلاب اسلامی به نام «دانشمند شهید هسته‌ای فریدون عباسی دوانی» اشاره کرد.

در ادامه این نشست، مهدی چمران، رئیس شورای شهر تهران، پیشنهاد داد: «شهرداری پس از تغییر نام، در ابتدا یا انتهای معبر کنیه‌ای نصب کند و در آن درباره زندگی نامه و خدمات شهدا توضیح دهد تا شهروندان و نسل جوان با این شخصیت‌های برجسته بیشتر آشنا شوند.» در پایان، تمامی موارد پیشنهادی از سوی کمیسیون نام‌گذاری، با رأی مثبت اعضای شورای شهر تهران به تصویب نهایی رسید و برای اجرا به شهرداری تهران ابلاغ شد.

شهریهٔ دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه آزاد تعیین شد

براساس اعلام معاونت علوم پزشکی دانشگاه آزاد، میزان شهریه رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴، بین ۲۰۰ میلیون تومان تا ۲۱۸ میلیون تومان در یک سال (بسته به نوع واحد دانشگاهی) تعیین شد.

مبلغ شهریه رشته‌های علوم پزشکی در مقطع دکتری عمومی برای سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴ در پنجاده هفتمین اجلاس هیئت انامی مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی مشخص شده است.

بزرگداشت شهید طهرانچی در واحد بوبین زهرا

مراسم بزرگداشت دانشمند هسته‌ای و شهید شاخص علمی کشور، دکتر محمد مهدی طهرانچی، همزمان با چهارم شهدای اقتدار و با حضور پرشور مسئولان، دانشگاهیان و خانواده شهدا، در دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوبین برگزار شد.

سهرنگ پاسدار محمد امیری مقدم، مدیرکل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان قزوین، در حاشیه این مراسم در گفت‌وگو با خبرنگار دفاع پرس در قزوین اظهار داشت: «شهید طهرانچی نماد دانش، تعهد و غیرت علمی بود. او در عرصه علم همچون رزمندگان در جبهه، بی‌ادعا اما مؤثر و الهام‌بخش فعالیت می‌کرد.»

او با اشاره به رشادت‌های سردار شهید امیرعلی حاجی‌زاده تأکید کرد: «این دو شهید بزرگوار، از دو جبهه علم و دفاع، سسند زنده‌ای از پیوند ایمان و عمل در مسیر تحقق آرمان‌های انقلاب اسلامی بودند.» وی با تأکید بر لزوم ترویج فرهنگ شهید و شهادت در فضای علمی کشور افزود: «امروز بیش از هر زمان دیگری نیازمند آن هستیم که دانشگاه‌ها نه تنها محل تولید علم، بلکه پایگاهی برای ترویج سیره شهدا و روحیه جهاد در راه خدا باشند. دانشجو‌مان باید بداندند امنیت و پیشرفت امروز کشور موهون همین مردان الهی است.» در این مراسم معنوی که با حضور رئیس دانشگاه آزاد قزوین، امام جمعه شهرستان، فرماندار بوبین زهرا، فرمانده سپاه ناحیه، شهردار، جمعی از دانشجویان و علاقه‌مندان به سیره شهدا برگزار شد، یاد و خاطره شهدای دانش و اقتدار گرامی داشته شد و بر ادامه راه ایشان تأکید شد.